

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย ให้ได้รับการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2544) ในปัจจุบันการพยาบาลทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพ และตื่นตัวต่อการป้องกันปัญหาความเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยาบาลที่สามารถให้การดูแล ช่วยเหลือผู้ป่วยให้ได้รับความปลอดภัย หรือป้องกันผู้ป่วยมิให้เกิดปัญหาความเสี่ยงจากการรักษาพยาบาล (เพ็ญจันทร์ แสนประสาน, รจกร กัลป์ยางกูร, รุ่งนภา ป้องเกียรติชัย, สิริเกศ สวัสดิ์วัฒนากุล และอารีย์ พองเพชร, 2553) พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคลากรที่เป็นกำลังหลักในการดูแลผู้ป่วย เพราะมีจำนวนมากที่สุด และอยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยมากที่สุด ดังนั้นการพยาบาลที่มีคุณภาพจึงหมายถึง การที่พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ ความสามารถในการดูแล ช่วยเหลือผู้ป่วยให้ได้รับความปลอดภัย โดยการประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยได้ครอบคลุมปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ แล้วนำไปวินิจฉัยการพยาบาล วางแผนการพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาล และประเมินผลการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุจิตราภรณ์ ทับครอง, 2544)

ในการปฏิบัติการพยาบาลนั้น พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีการสื่อสารกับบุคลากรในทีมสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพยังต้องปฏิบัติงานในการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ตลอด 24 ชั่วโมง ต้องมีการพลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกลุ่มพยาบาลวิชาชีพออกเป็นทีมให้การพยาบาล วันละ 3 เวร จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการส่งต่อข้อมูลผู้ป่วยในระหว่างเวร ซึ่งเรียกว่า การรายงานเปลี่ยนเวร ซึ่งเป็นกระบวนการก่อนเริ่มปฏิบัติการพยาบาลที่ทำเป็นประจำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง เพื่อการส่งต่อข้อมูลที่มีความสำคัญเป็นประโยชน์ จำเป็นต่อการดูแลผู้ป่วย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันภาวะเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้ป่วย ซึ่ง WHO Collaborating Center for Patient Safety Solutions (World Health Organization [WHO], 2007) ได้จัดทำแนวทางเรื่อง Communication During Care Handover ขึ้นเพื่อให้บุคลากรทีมสุขภาพใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูลของผู้ป่วยขณะเปลี่ยนเวรทั้งในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน โดยใช้แนวคิด SBAR (Situation, Background, Assessment, Recommendation)

การรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งต่อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และจำเป็นต่อการดูแลผู้ป่วยจากพยาบาลเวรก่อนหน้าได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อประหยัดเวลาในการตรวจสอบ ค้นหา และรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยที่เกิดขึ้นในเวรอื่น ช่วยในการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วย (Kerr, 2002; Lamond, 2000) สามารถตอบสนองเป้าหมายของการรักษาพยาบาล เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยของผู้ป่วย (Haig, Sutton & Whittington, 2006; Velji et al., 2008) และส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ (เสาวลักษณ์จิรธรรมคุณ, 2552) การดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องในแต่ละเวร ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของการส่งต่อข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพอาการเจ็บป่วยจริงของผู้ป่วย เพื่อสร้างความมั่นใจในการส่งต่อการดูแลผู้ป่วย (Kerr, 2002) นอกจากนี้ การรายงานเปลี่ยนเวรยังทำให้พยาบาลวิชาชีพรับทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย มีความเข้าใจปัญหาด้านชีวิตสังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อสุขภาพการเจ็บป่วยของผู้ป่วย (จันทร์เพ็ญ สันตวาจา, อภิญา เพียรพิจารณา และรัตนภรณ์ ศิริวัฒน์ชัยพร, 2552)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบปัญหาของการรายงานเปลี่ยนเวรได้แก่ บุคลากรอาจจะลืม หรือไม่ส่งต่อข้อมูล (Anthony & Preuss, 2002) ละเลยที่จะส่งต่อข้อมูล (Patterson, Blehm, Foster, Fuglee & Morre, 1995) ขาดความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสำคัญ (Beach, 2006) นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมของสถานที่ปฏิบัติงาน อาจไม่เอื้ออำนวยต่อการรายงานเปลี่ยนเวรที่มีประสิทธิภาพ โดยอาจถูกรบกวนจากกิจกรรมจากบุคคลอื่น หรือมีเสียงดัง เช่น เสียงจากโทรศัพท์ในที่ทำงาน หรือโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ทำให้การรายงานเปลี่ยนเวรต้องหยุดชะงัก การรายงานเปลี่ยนเวรที่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม อาจดำเนินไปภายใต้แรงกดดันทางด้านร่างกาย และด้านอารมณ์ (Hadey, Payne & Coleman, 2000) ทำให้ได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ช้าซ้อน สรุประเบิดไม่ได้ และอาจขาดปัจจัยสำคัญในการเฝ้าระวังความเสี่ยงต่าง ๆ ทำให้เกิดการเข้าใจผิด แก้ไขปัญหาได้ล่าช้า ส่งผลต่อระยะเวลาที่ผู้ป่วยจะได้รับบริการพยาบาล (จำเนียร คุรุสุวรรณ และนันทนา ชปิลเลศ, 2553) ทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าของอาการ และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่ไม่ครบถ้วน ไม่สอดคล้องกับสภาพอาการเจ็บป่วยจริง อาจทำให้ผู้ป่วยได้รับอันตรายรุนแรง และเสียชีวิตได้ (Haig et al., 2006)

จากปัญหาการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพดังกล่าว มีผู้ให้แนวคิดรวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรไว้ดังนี้ 1) การรายงานเปลี่ยนเวรด้วยวาจาที่ข้างเตียงผู้ป่วย เป็นการรายงานข้อมูลผู้ป่วยที่พยาบาลวิชาชีพสามารถประเมินภาวะสุขภาพ และช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ป่วย โดยผู้ป่วยมีส่วนร่วมได้ตอบให้ความชัดเจนในขณะนั้น ๆ ได้ แต่ต้องใช้เวลาในการซักถามข้อมูลระหว่างทีมการพยาบาล หรือผู้ป่วยแต่ละราย และอาจถูกรบกวนจากกิจกรรม หรือบุคคลอื่น

ทำให้ทีมพยาบาลที่รับข้อมูลเริ่มปฏิบัติงานล่าช้า และเป็นรูปแบบที่ไม่เหมาะสมในการเก็บรักษา ความลับข้อมูลของผู้ป่วย (O'Connell & Penney, 2001) 2) การรายงานเปลี่ยนเวรด้วยการบันทึกเป็น เอกสาร เป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้การรายงานมีการตรวจสอบ ข้อมูลได้ แต่ข้อมูลอาจมีความผิดพลาด ถ้าคุณภาพของเอกสารคลาดเคลื่อน หรือสูญหาย (Prouse, 1995) นอกจากนี้หากพยาบาลวิชาชีพไม่เข้าใจประเด็นของการบันทึก อาจทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระงาน 3) การรายงานเปลี่ยนเวรที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการพยาบาล เป็นรูปแบบที่มีการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ เพื่อช่วยให้พยาบาลวิชาชีพช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kilpack & Dobson, 1987) และ 4) การรายงานเปลี่ยนเวรด้วยการใช้แนวคิด SBAR เป็นรูปแบบที่มีการบอกเล่าตามกรอบการรายงาน ที่ใช้ด้วยข้อความจำของพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน ทำให้มีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับการรายงานข้อมูลของผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ทำให้ได้รับข้อมูลที่มีความชัดเจน (Clear) ตรงกับสภาพความเป็นจริง (Factual) กระชับ (Concise) รัดกุม (Brief) (Haig et al., 2006; Hendrickson, 2008) ถูกต้อง (Accurate) ทันเวลา (Timely) พยาบาลวิชาชีพสามารถโต้ตอบ หรือปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลได้ สนับสนุนความปลอดภัย และใช้เป็นแนวทางปฏิบัติการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ (Casey & Wallis, 2011) จึงมีการเสนอให้นำแนวคิด SBAR มาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการรายงานเปลี่ยนเวร โดยพัฒนาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (จำเนียร คุณสุวรรณ และนันทนา ชปิลเลศ, 2553)

โรงพยาบาลพุทธโสธร เป็นโรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 561 เตียง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 434 คน ซึ่งเป็นอัตรากำลังที่ไม่เพียงพอกับภาระงานทางการพยาบาล (กลุ่มการพยาบาล, 2554) จากการสอบถามพยาบาลวิชาชีพ พบว่า พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานยังใช้การรายงานเปลี่ยนเวรตามปกติ โดยบอกเล่าเกี่ยวกับการประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วย การปฏิบัติการพยาบาล การรักษาของแพทย์ และการประเมินผลการพยาบาล แต่การรายงานยังซ้ำซ้อน ทำให้ต้องใช้เวลาในการรายงานมาก ต้องเร่งรีบส่งรายงานให้ทันเวลาปฏิบัติการพยาบาล บางครั้งทำให้การรายงานข้อมูลมีความผิดพลาด และพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสมาชิกทีมในบางหอผู้ป่วย ไม่สามารถรับการรายงานได้ เนื่องจากมีกิจกรรมการพยาบาล และไม่มีการรายงานข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ทำให้พยาบาลวิชาชีพผู้รับรายงาน และสมาชิกทีมขาดข้อมูล ทำให้ต้องใช้เวลาในการวางแผนการพยาบาลนานขึ้น ทำให้ผู้ป่วยไม่ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง และไม่ได้รับการดูแลที่ปลอดภัย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนา และศึกษาประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ ตามแนวคิด SBAR ซึ่งเป็นรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรที่ได้มาตรฐาน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ในการควบคุมคุณภาพการรายงาน

เปลี่ยนเวอร์ ทำให้การรายงานข้อมูลของผู้ป่วยมีความถูกต้อง ชัดเจน กระชับ ตรงกับสภาพความเป็นจริง ครอบคลุมเนื้อหาทางวิชาการ ทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ มีความสามารถ และมีความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพรับรู้ถึงประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ ในการนำข้อมูลของผู้ป่วยไปใช้เพื่อการวางแผนการพยาบาล เพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง (Kerr, 2002) เพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย (Haig et al., 2006; Velji et al., 2008) และทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ

คำถามการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ แตกต่างกันหรือไม่
2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ มีหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

จากแนวคิด SBAR ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยเตือนความจำของทีมสุขภาพในขณะที่รายงานเปลี่ยนเวอร์ สามารถช่วยจัดระเบียบการรายงานภายในหอผู้ป่วย ช่วยทำให้พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน สามารถรายงานข้อมูลของผู้ป่วยที่มีเนื้อหาครอบคลุม ถูกต้อง ชัดเจน กระชับ และตรงกับสภาพการเจ็บป่วยจริง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญของผู้ป่วย (Haig et al., 2006; Hendrickson, 2008) ทำให้พยาบาลวิชาชีพผู้รับรายงาน สามารถรับรู้ถึงการนำข้อมูลไปใช้เพื่อการวางแผนการพยาบาล เพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง (Kerr, 2002) และเพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย (Haig et al., 2006; Velji et al., 2008) เป็นการสนองตอบความต้องการของพยาบาลวิชาชีพ ที่ต้องการแนวทางในการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ และพัฒนาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (จำเนียร คูห้สุวรรณ และนันทนา ชปิลเลศ, 2553)

การวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า พยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พยาบาลวิชาชีพ มีการรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพยาบาล หลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร
2. พยาบาลวิชาชีพ มีการรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง หลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร
3. พยาบาลวิชาชีพ มีการรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย หลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development Study) เพื่อพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร โดยให้พยาบาลวิชาชีพมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพพร้อมกับผู้วิจัย แล้วนำไปปฏิบัติ และศึกษาการรับรู้ประสิทธิผลของการรายงานเปลี่ยนเวร

ประชากรเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 16 คน ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นไป ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 โรงพยาบาลพุทธโสธร และยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ การรายงานเปลี่ยนเวร ซึ่งมี 2 วิธี คือ 1) การรายงานเปลี่ยนเวรตามปกติ และ 2) รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร ตามแนวคิด SBAR โดยมีตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย การรับรู้ประสิทธิผลด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพยาบาล ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง และด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การรายงานเปลี่ยนเวร (Change of Shift Report) หมายถึง กิจกรรมที่พยาบาลวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรผู้ส่งรายงานในเวรก่อนหน้า ส่งต่อข้อมูลที่สำคัญของผู้ป่วยถึงพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรผู้รับรายงาน และสมาชิกทีมในเวรต่อไป เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพในเวรใหม่รับทราบ มีความเข้าใจ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการพยาบาล โดยมีกระบวนการสื่อสารในเรื่องกิจกรรมการพยาบาล การดูแลรักษาพยาบาล หรือการตอบสนองปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นแก่ผู้ป่วยไปแล้ว และต้องการให้มีการปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่องต่อไป

รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ หมายถึง แบบแผนที่ใช้ในการรายงานข้อมูลของผู้ป่วยที่กำหนดไว้ในขณะรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ ให้พยาบาลวิชาชีพใช้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันโดยยึดแนวคิด SBAR ในการรายงานข้อมูลของผู้ป่วยแต่ละราย ซึ่งประกอบด้วย การรายงานข้อมูล 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรายงานเกี่ยวกับ S = Situation เป็นการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ทำให้ต้องส่งรายงาน เป็นการระบุตัวผู้ป่วย ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อายุ หมายเลขเตียง แพทย์ผู้รักษา วันที่ และเวลาแรกพบ การวินิจฉัยโรค อาการสำคัญ สัญญาณชีพแรกพบ ประวัติการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บในปัจจุบัน ผลการตรวจพิเศษ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการต่าง ๆ การรักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับการทำผ่าตัด วันที่ และเวลาที่กลับจากห้องผ่าตัด สัญญาณชีพ และระดับความรู้สึกตัวล่าสุดของผู้ป่วย

ขั้นตอนที่ 2 การรายงานเกี่ยวกับ B = Background เป็นการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการเจ็บป่วยในอดีต ประวัติการได้รับบาดเจ็บ ประวัติการผ่าตัด การรักษาที่เคยได้รับ ประวัติการแพ้ยาของผู้ป่วย (ถ้ามี) ชนิดของหมูลิ้น (ถ้าได้รับการตรวจ)

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานเกี่ยวกับ A = Assessment เป็นการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินสถานการณ์การเจ็บป่วยของผู้ป่วย หรือข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ตามหลักวิชาการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 4 การรายงานเกี่ยวกับ R = Recommendation เป็นการรายงานข้อเสนอแนะในการดูแลผู้ป่วยแต่ละรายของพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน เช่น แนะนำให้มีการให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วย หรือญาติเพิ่มเติม แนะนำให้มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ป่วย เป็นต้น

การรายงานเปลี่ยนเวอร์ตามปกติ หมายถึง การรายงานข้อมูลของผู้ป่วยขณะเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ ที่เคยปฏิบัติอยู่เดิม เป็นการรายงานข้อมูลของผู้ป่วยแต่ละราย เกี่ยวกับการประเมินสภาพผู้ป่วย การปฏิบัติการพยาบาล การรักษาของแพทย์ การประเมินผล ตั้งแต่แรกพบผู้ป่วยจนถึงปัจจุบันโดยไม่มีการรายงานข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล และไม่มีการใช้กรอบแนวคิดในขณะการรายงานเปลี่ยนเวอร์

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการพัฒนา หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือแนวทางปฏิบัติงานในหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบงานให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน การวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงมาใช้ ในขั้นตอนการจัดประชุมร่วมกับให้พยาบาลวิชาชีพ เพื่อพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ร่วมกัน และอบรมให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเปลี่ยนมาใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ และถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

พยาบาลวิชาชีพ หมายถึง พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรขึ้นไปและ
ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ซึ่งปฏิบัติงานใน
หอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 โรงพยาบาลพุทธโสธร

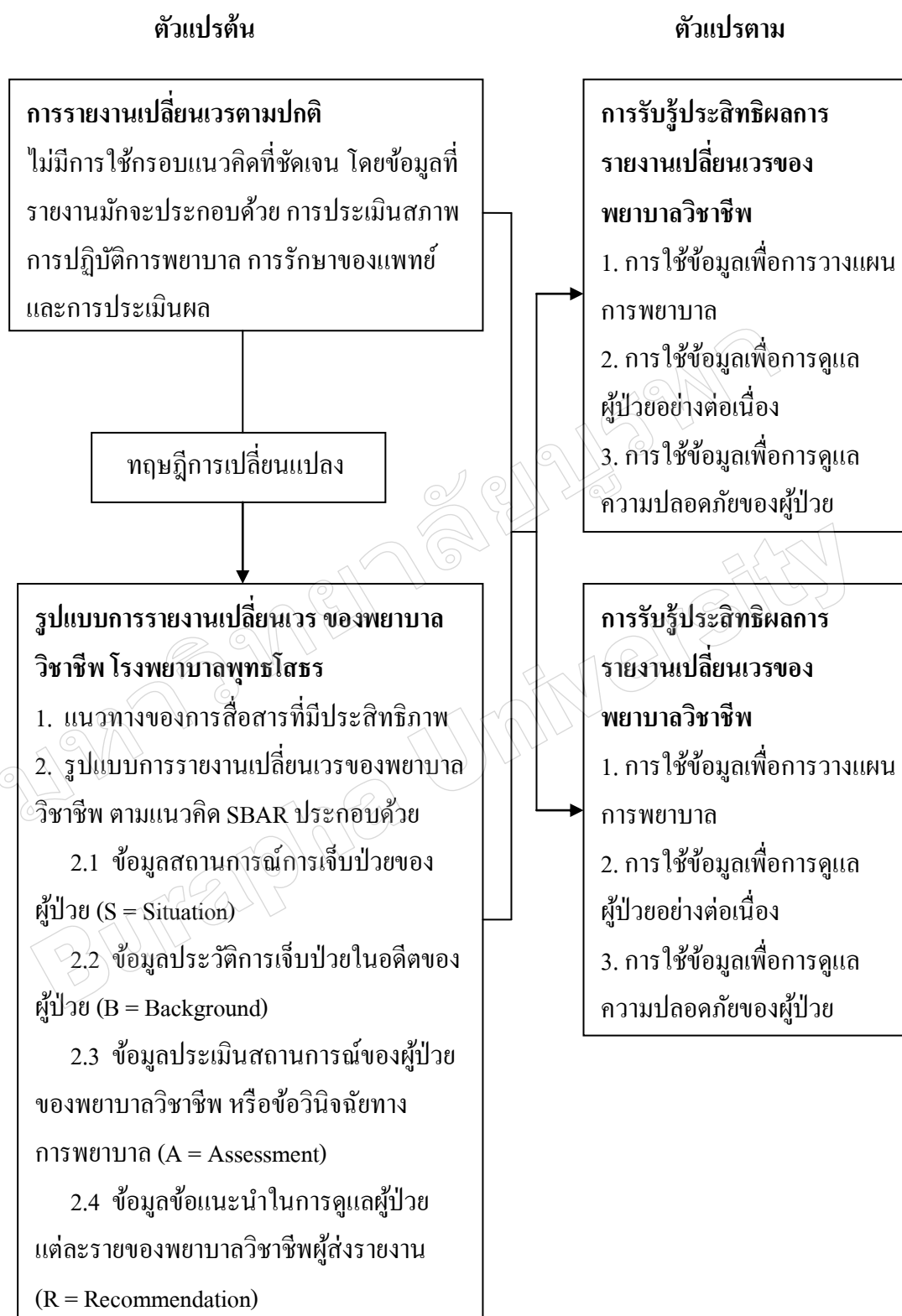
การรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร หมายถึง ผลลัพธ์ของ
การรายงานเปลี่ยนเวรที่พยาบาลวิชาชีพรับรู้ได้หลังจากมีการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร
ได้แก่ การรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพยาบาล การรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้ป่วย
อย่างต่อเนื่อง และการรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย มีรายละเอียด ดังนี้

1. การรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพยาบาล หมายถึง การรับรู้ของพยาบาล
วิชาชีพเกี่ยวกับการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานเปลี่ยนเวรไปใช้ ในการวางแผนการพยาบาล
2. การรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การรับรู้ของ
พยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานเปลี่ยนเวรไปใช้ ในการดูแลผู้ป่วย
ตั้งแต่ผู้ป่วยเริ่มมีปัญหาด้านสุขภาพ จนกระทั่งปัญหานั้นสิ้นสุด
3. การรับรู้การใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย หมายถึง การรับรู้ของ
พยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานเปลี่ยนเวรไปใช้ ในการดูแลผู้ป่วยให้
ได้รับความปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงอันตรายจากอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่
คาดหมาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด SBAR มาใช้สร้างรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร
ของพยาบาลวิชาชีพ และได้นำทฤษฎีของการเปลี่ยนแปลง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทาง
ในการพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้แนวคิด SBAR ที่ถือเป็น
การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมาเป็นเครื่องมือกำหนดกรอบการรายงานที่เป็นขั้นตอน ใช้เตือน
ความจำของพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานในขณะรายงานเปลี่ยนเวร คือ การรายงานสถานการณ์ (S)
ข้อมูลประวัติการเจ็บป่วยในอดีต (B) การประเมินสถานการณ์ของผู้ป่วย (A) และการรายงาน
ข้อเสนอแนะ (R) ในการดูแลผู้ป่วยแต่ละรายของพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน ทำให้พยาบาลวิชาชีพ
ผู้ส่งรายงานสามารถรายงานข้อมูลของผู้ป่วยได้ครอบคลุมเนื้อหา ถูกต้อง ชัดเจน กระชับ และ
ตรงกับสภาพการเจ็บป่วยจริง แต่การนำรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้
แนวคิด SBAR มาใช้ในครั้งนี้ เป็นการนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่พยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากเป็นการใช้
รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานต้อง
เตรียมข้อมูลในการรายงานการประเมินสถานการณ์การเจ็บป่วย หรือข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล

ของผู้ป่วย ซึ่งอาจทำให้พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานเกิดความรู้สึกวิตกกังวล และอาจต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงได้นำขั้นตอนของการบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้ง 4 ขั้นตอน (Lewin, 1951) มาใช้ในการจัดอบรมพยาบาลวิชาชีพ ในขั้นตอนก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรให้พยาบาลวิชาชีพ มีความตระหนักในปัญหา พัฒนารูปแบบร่วมกัน สร้างการยอมรับ นำไปทดลองปฏิบัติ และกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งหลังจากใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรแล้ว จะสามารถทำให้พยาบาลวิชาชีพผู้รับรายงาน ได้รับรู้ถึงการนำข้อมูลจากการรายงานเปลี่ยนเวรที่มีประสิทธิภาพไปใช้เพื่อการวางแผนการพยาบาล นำข้อมูลไปใช้เพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง (Kerr, 2002) และนำข้อมูลไปใช้เพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย (Haig et al., 2006; Velji et al., 2008) เป็นการสนองตอบความต้องการของพยาบาลวิชาชีพที่ต้องการใช้แนวคิด SBAR เป็นแนวทางในการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ และพัฒนาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งได้นำเสนอสรุป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย